

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ

*Кущенко А.В., Мороз С.Г.**

*доцент кафедри менеджменту і адміністрування, к.е.н.
спеціальність «Менеджмент організацій та адміністрування», 5 курс
Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Фармацевтичний ринок на сьогодні виступає одним з найперспективніших та найдинамічніших ринків в економіці України. Окрім економічної сторони питання важливе місце посідає зв'язок розвитку фармацевтичного ринку в Україні з благополуччям населення, забезпеченням людей необхідними ліками відповідної якості. Слід зауважити, що хіміко-фармацевтичне виробництво – один з найперспективніших напрямків діяльності людини. Це зумовлено життєвою необхідністю продукції цієї галузі для всіх верств населення. До того ж одна гривня, вкладена у фармацевтичну промисловість, за найскромнішими підрахунками дає три гривні прибутку. Цікавим є дослідження розвитку фармацевтичного ринку з точки зору розширення потужностей вітчизняної фармацевтичної промисловості, зростання якості українських лікарських засобів тощо.

За результатами 2013 р. фармацевтичний ринок України п'ятий рік поспіль демонструє зростання (як у натуральних, так і в грошових показниках). Проте слід зазначити, що вперше за останні роки спостерігається уповільнення темпів росту. Фармацевтичний ринок України залишається другим за обсягами серед країн СНД після Росії. Український ринок включає в себе виробничі потужності з випуску готових лікарських засобів і виробів медичного призначення; повноцінну логістичну систему; оптовий і роздрібний продаж продукції через аптечні мережі; експорт та імпорт. Структура ринку представлена госпітальним і роздрібним сегментами. Роздрібний сегмент – це, насамперед, аптечні мережі.

У загальному обсязі продажів лікарських препаратів найбільшу питому

вагу у 2013 р. займають м. Київ, Донецька, Дніпропетровська, Харківська області, а також Одеський регіон.

На госпітальний сегмент ринку приходиться не більше 10-15% від загального обсягу продажів в Україні. Необхідно зазначити, що госпітальний сегмент залишається досить чутливим до якості виконання державних цільових програм розвитку та підтримки системи охорони здоров'я.

Слід зазначити, що на динаміку продажів лікарських засобів впливає сезонний фактор, який спричиняє щорічне коливання попиту з боку населення при загостренні захворювань грипом, РВІ тощо.

Загальний обсяг фармацевтичного ринку України за результатами 2013 р. склав 35,85 млрд. грн., що на 12,7 в. п. перевищує результати 2012 р. При цьому в натуральному вимірі обсяг ринку становив 1,99 млрд. умовних упаковок, що лише на 1,6 в. п. перевищує аналогічний показник 2012 р. (рис. 1).

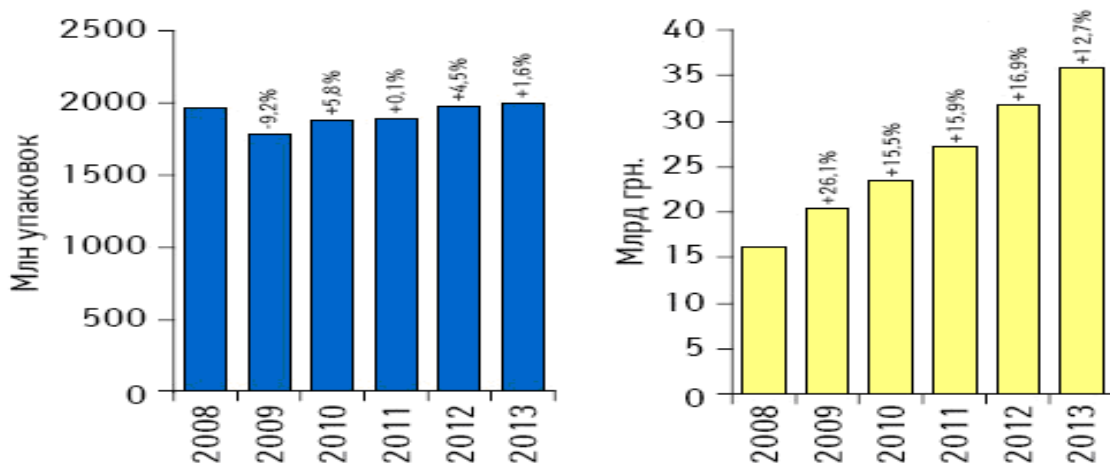

Рис. 1. Динаміка розвитку фармацевтичного ринку України, 2008-2013 рр.

У 2011-2013 рр. Український фармацевтичний ринок залишався залежним від імпорتنих поставок як основної сировини для виробництва, так і готової продукції. Протягом року, що аналізувався, на відміну від 2012 р., спостерігалось деяке скорочення обсягів імпорту фармацевтичної продукції в Україну, що частково було пов'язано з законодавчими нововведеннями, які регулюють імпортні операції. Основними імпортерами залишалися такі країни як: Німеччина, Індія, Франція,

Угорщина, Італія, Словенія, Ірландія та інші. За даними Державної служби статистики України, за результатами 2013 р. імпорт фармацевтичної продукції в Україну становив близько 3,099 млрд. дол. США, що складало лише 93,7% від показників 2012 р.

На сьогодні найбільшими українськими підприємствами-виробниками залишаються: ПАТ «Фармак», ПАТ НВЦ «Борщагівський ХФЗ», Корпорація «Артеріум» (ПАТ «Київмедпрепарат», ВАТ «Галичфарм»), ЗАТ «Стірол», ФФ ПрАТ «Дарниця», ТОВ «ФК «Здоров'я», ПрАТ «Лекхім», ПАТ «Київський вітамінний завод» тощо. На частку п'яти основних компаній-виробників припадає більше 60% виробленої в країні продукції.

Протягом останніх років українські підприємства-виробники продовжували поступово збільшувати обсяги експортних поставок готової продукції. У 2013 р. експорт готових лікарських засобів вітчизняного виробництва склав близько 251,5 млн. дол. США (+3,3% у порівнянні з 2012 р.). Географія експортних поставок, як і в останні декілька років, суттєвих змін не зазнала – більша частина продукції поставляється у країни СНД (Узбекистан, Росія, Казахстан, Білорусь, Азербайджан). Концентрація експорту фармацевтичної продукції українського виробництва до країн СНД пов'язана з дією жорсткої системи контролю якості продукції на європейських ринках, а також з обов'язковою наявністю у виробників відповідних GMP сертифікатів. Найбільшими українськими виробниками, які експортують свою продукцію є такі компанії як: ПАТ «Фармак», Корпорація «Артеріум», ТОВ «ФК «Здоров'я», ПАТ НВЦ «Борщагівський ХФЗ», ФФ ПрАТ «Дарниця» та інші виробники.

Основна проблема розвитку галузі полягає в тому, що структура сировинної бази українських підприємств-виробників, як і у минулі роки, залишається поки що залежною від імпортних поставок основної сировини та матеріалів (що прив'язує як структуру собівартості, так і рівень відпускних цін до коливань курсу національної валюти відносно долару та євро). При цьому сировина та матеріали українського виробництва представлені насамперед допоміжними матеріалами.